

Proposta de mesures a curt termini orientades a la reactivació econòmica

Maig 2013

ÍNDEX

1.	Introducció	3
2.	Tipus de mesures	3
2.1.	Simplificació de tràmits administratius	4
2.2.	Llei de l'Autoemprenedor	7
2.3.	Simplificació del marc laboral i incentius a la contractació	8
2.4.	Incentius fiscals i millora dels procediments	10
2.5.	Incentius financers al consum o a la inversió	13
2.6.	Diversificació i augment del finançament	15

1. Introducció

El CAREC va presentar el desembre de 2012 un document que té per finalitat plantejar una visió a llarg termini de l'economia catalana en un escenari de superació i sortida de la crisi. Donat l'escenari actual de crisi, s'ha considerat oportú fer també una reflexió sobre bones pràctiques en relació amb mesures concretes de reactivació que es puguin considerar a curt termini i que a més tinguin un impacte assumible en el Pressupost Públic, de manera que no incideixin –o no de manera significativa– en els indicadors de referència de dèficit i endeutament.

Es tracta, en alguns casos, de mesures excepcionals i transitòries que, preferentment, es podrien posar en marxa ara amb les competències que tenen la Generalitat de Catalunya i altres administracions catalanes. També es consideren altres mesures que entren dins l'àmbit competencial de l'Estat.

Les mesures proposades intenten millorar la situació actual tenint en compte que, tal com es desprèn de les dades que s'acompanyen a l'Annex:

- Està disminuint el nombre d'empreses.
- La reducció afecta més al nombre d'empreses mitjanes i grans i, per tant, s'està agreujant la feblesa de la baixa dimensió de les empreses catalanes.
- Tot i que els exercicis 2010 i 2011 reflectien una millora en les dades d'ingressos i de resultats en relació amb les correccions de 2008 i 2009, la revisió de les dades de 2012 tornen a indicar un deteriorament.
- Entre els determinants sobre els quals es pot actuar a curt termini per afavorir la creació, desenvolupament i expansió de l'empresa es poden destacar el marc legal i el finançament.

2. Tipus de mesures

Les mesures proposades pretenen incidir sobre el marc legal (tràmits administratius, marc laboral, fiscalitat...) i sobre el finançament per afavorir que es creïn més empreses, i que les empreses “actives” generin més riquesa i guanyin en dimensió.

El document també està en línia amb l'esperit i principals orientacions de l'Acord estratègic per a l'impuls de la competitivitat, l'ocupació i la cohesió social 2013-2016, actualment en fase de desenvolupament per part dels seus signataris.

Igualment complementa reflexions i informes previs del CAREC en els quals s'han aportat propostes concretes en els àmbits de la fiscalitat empresarial, el finançament i les palanques al crèdit empresarial, l'emprenedoria i la dimensió empresarial. Les mesures que s'inclouen en aquest informe afecten:

- Simplificació de tràmits administratius
- Simplificació del marc laboral i incentius a la contractació
- Incentius fiscals i millora dels procediments
- Incentius financers al consum o a la inversió
- Diversificació i accés a noves vies de finançament

2.1. Simplificació de tràmits administratius

Espanya és un país on la creació d'una empresa continua sent un procés complex i difícil. A l'informe *2013 Doing Business* del Banc Mundial, Espanya ha passat al lloc 136, quan el 2012 estava al lloc 134¹. L'excés de tràmits i la seva complexitat, són un fre important a la creació d'empreses i, per tant, a la reactivació. Tot i els esforços realitzats en els darrers anys, un dels punts febles de l'Administració que perjudica l'activitat empresarial és la teranyina normativa, que retarda i augmenta els costos dels tràmits administratius que han de fer les empreses. En aquest sentit, caldria també preveure l'adequació o segmentació d'aquests tràmits en funció de la dimensió de les empreses –i per tant dels seus recursos disponibles–, de manera coherent amb el que es pogués preveure en la iniciativa sobre una llei de l'autoemprenedor.

Les mesures següents estan orientades a afavorir la reactivació per la via de la simplificació administrativa. En aquest àmbit el repte és equilibrar els objectius de legalitat i seguretat jurídica amb un marc més *business friendly* que afavoreixi la generació de riquesa.

¹<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/spain/>

2.1.2. Simplificació de tràmits

Cal una reenginyeria d'una bona part de tràmits administratius per reduir el cost que generen i els terminis. A tall d'exemple, s'exposen algunes mesures concretes:

Objectiu de reducció dels terminis en els tràmits

Es podria començar amb l'objectiu de reduir el termini de tots els tràmits en un 50% en un primer any, amb les excepcions que estiguin justificades. A partir del segon any caldria anar posant objectius de reducció addicionals.

Silenci positiu

Quan l'Administració no tramiti en un determinat termini les gestions realitzades per les empreses, es proposa passar del silenci negatiu al silenci positiu, que permetria a l'empresa tirar endavant l'operació tramitada.

Moratòria de llicències municipals d'activitat

En aquesta mateixa línia del silenci positiu caldria considerar l'acceleració dels processos d'autorització de llicències municipals d'activitat de manera que complert un temps prudencial –a determinar– des de la formalització de la sol·licitud d'activitat, aquesta pogués iniciar-se amb plena normalitat i sense esperar a una notificació expressa per part de l'administració responsable.

Els avantatges derivats d'aquesta mesura serien evidents en termes del *time to market*, el temps necessari des de la concepció inicial de la idea i el projecte fins a la seva materialització efectiva i posada en marxa. Amb els corresponents impactes (millora de l'ocupació, augment dels ingressos tributaris, reducció de prestacions per l'atur).

Normativa urbanística

En aquest punt Catalunya ha anat perdent molta competitivitat en relació amb altres regions europees. Per això, cal repensar la normativa urbanística estatal, autonòmica i local per tal d'orientar-la cap a l'impuls de l'activitat econòmica sense deixar de preservar l'interès general de la societat.

En aquest sentit, cal disminuir o bé simplificar substancialment les càrregues i regulacions urbanístiques en la implantació d'empreses en el territori; així com també els terminis de tramitació, que actualment penalitzen greument l'economia productiva. En aquest sentit, cal distingir entre les normes urbanístiques i la burocratització d'aquestes normes. És fonamentalment aquest darrer factor el que cal atendre i resoldre amb decisió.

Aquest objectiu es pot assolir sense posar en risc els aspectes bàsics de la preservació de l'interès general i la sostenibilitat mediambiental.

Implantar la figura del coach d'empreses

Es tracta d'empleats municipals² que acompanyen i assessoren en relació amb els tràmits administratius de posada en marxa i expansió de les empreses. A més de facilitar la creació i el desenvolupament de les empreses, aquestes persones poden ser un revulsiu per a la millora de la normativa i del funcionament dels serveis municipals.

Dipòsit de comptes anuals de societats cooperatives

Les cooperatives han de dipositar els comptes anuals en el Registre de Cooperatives competent. Això té els inconvenients que s'han de presentar presencialment, les taxes no cobreixen el cost del servei i no es poden consultar telemàticament els comptes dipositats.

És un exemple d'una competència que s'exerceix d'una manera que contribueix al dèficit de la Generalitat amb una qualitat del servei que és menor a la que tenen altres societats.

La proposta seria que les cooperatives dipositin els comptes al Registre Mercantil, fet que comportaria diversos avantatges: es podrien presentar i consultar els comptes telemàticament; es deixaria de prestar un servei deficitari; i s'alliberaria personal i recursos del Departament d'Empresa i Ocupació que podrien reforçar altres serveis.

² A la ciutat de Barcelona es posarà en marxa a finals de 2013 amb el nom d'Agent Barcelona Empresa.

2.2. Llei de l'Autoemprenedor

A França, el 2009 varen aprovar la Llei de l'Autoemprenedor³⁻⁴, que té com a trets principals els següents: constitució de l'empresa en finestreta única, per Internet, i en 3 minuts; pagament simplificat d'impostos i cotitzacions socials i protecció del patrimoni personal de l'emprenedor. És una normativa dirigida als estadis inicials d'activitat ja que la idea és que, superat un determinat nivell de facturació, o lllindar temporal (p. ex. els dos primers anys), ja s'haurien de fer els tràmits que corresponguin en funció de la seva dimensió relativa, sector d'activitat, etc.

L'any 2012, a França, cada dia 1.200 emprenedors s'han acollit a aquest règim, que és utilitzat pel 66% de les noves empreses⁵. L'impacte de la Llei ha estat molt important, ja que fins a l'any 2008 el nombre d'empreses creades a França cada any era d'unes tres-centes mil i a partir del 2009 supera les cinc-centes cinquanta mil (ACFE, 2012)⁶. Segons un estudi recent, el 58% d'aquests emprenedors, la majoria dels quals eren aturats, haurien abandonat el seu projecte d'empresa si no haguessin pogut aprofitar els avantatges d'aquesta Llei⁷.

Es proposa aprovar una normativa similar a la francesa, pensant en els empresaris individuals i sense treballadors assalariats. Aquesta figura podria tenir les característiques següents⁸:

- Creació de l'empresa en 15 minuts, per Internet i amb cost zero per a l'emprenedor.
- Protecció patrimonial per als béns bàsics de l'emprenedor, aliens al negoci (per exemple, per a l'habitatge de l'emprenedor).
- Exempció del pagament del règim dels autònoms en els dos primers anys d'activitat⁹ i sense discriminar segons edat o gènere.

³ <http://www.lautoentrepreneur.fr/>. Els resultats han estat espectaculars ja que en tres anys més d'un milió cent mil francesos han posat en marxa el seu propi projecte d'emprenedoria.

⁴ Igualment caldrà fer un seguiment del progrés de l'avantprojecte de "Ley de apoyo a los emprendedores y su internacionalización" presentada al Consell de Ministres del 24 de maig de 2013

⁵ <http://www.union-auto-entrepreneurs.com/?ref=chiffres/5221-observatoire-auto-entrepreneur-4eme-vague>

⁶ <http://www.apar.fr/content/download/8570/54631/version/1/file/APCE+-+APCE+12+-+chiffres+de+la+cr%E9ation+2011+-+2012-04-16.pdf>

⁷ <http://www.union-auto-entrepreneurs.com/actualites/6897-auto-entrepreneurs-s%27invitent-debats-evolution-leur-regime>

⁸ http://www.cecot.org/Home/Comunicaci%C3%B3/Cecot-opina/Articles/detallArticles/_nKLM0gN92ARGQx2K7cg1TNblrfqLBLneSbJE2Mli4h53zRfMJV4vlfkXYy1yHsOVD1lvLhOjEa4

⁹ En el R. D. 4/2013, de 22 de febrer, del Govern de l'Estat, s'ha creat una tarifa plana de 50 euros en la cotització a la Seguretat Social per a menors de 30 anys i nous autònoms que iniciïn una activitat per compte propi en els primers

- Capitalització de la prestació d'atur.
- Bonificació d'un percentatge de les cotitzacions durant els dos primers anys d'activitat, en cas de contractació d'aturats.
- Declaració semestral d'IVA i amb el criteri de caixa (es paga quan es cobra).
- Moratòria de llicències municipals durant dos anys, per tal que no s'hagin de fer fins que el negoci sigui segur que arrenca.
- Simplificació de la comptabilitat.

Tal com s'ha indicat, i en aquest sentit emulant el model francès, aquesta proposta se centra en els primers estadis de l'activitat de l'emprenedor ja que, quan se superi la facturació de 30.000 € en serveis o 80.000 € en comerç, caldria incorporar els tràmits i previsions corresponents a aquest tipus d'empreses.

Donat el caràcter transitori d'aquesta mesura, caldria limitar el temps d'aquest règim a un màxim de dos anys des de la creació de l'empresa, amb una atenció especial a una utilització espúria dels avantatges de la mesura com ara tancar i reiniciar l'activitat de manera successiva. Es tractaria, com ja s'ha recollit en documents anteriors del CAREC¹⁰, d'incentivar un procés dinàmic que afavoreixi la "migració" de la microempresa cap a la pime i d'aquesta a la gran.

Els avantatges d'aquesta mesura serien afavorir la creació d'empreses, la reducció de l'atur i l'aflorament de l'economia submergida.

2.3.Simplificació del marc laboral i incentius a la contractació

La complexitat del marc laboral i la seva manca d'adaptació a les necessitats de les empreses i les persones és una altra barrera important a la reactivació econòmica. En aquesta línia es proposen diverses mesures que en complementen d'altres que el CAREC ja va proposar en documents anteriors¹¹.

sis mesos. Després d'aquesta data s'aplicarà una reducció en la base mínima de cotització del 50% i en els 18 mesos següents, una reducció i una bonificació d'un 30%.

¹⁰ CAREC, desembre 2011: *La dimensió empresarial a Catalunya: situació, característiques, determinants i propostes*.

¹¹ CAREC, març 2011: *Informe del CAREC per a la Cimera Econòmica*. Palau de Pedralbes, 25.03.2011

2.3.1. Foment del treball a temps parcial

Es proposa potenciar les modalitats de reducció de jornada a canvi d'una reducció també de la retribució. Aquesta mesura pot ser indicada per a persones amb determinats perfils i característiques (poques càrregues familiars, la parella jubilada, o altres circumstàncies personals...). Habitualment poden ser persones en una fase ja avançada de la seva vida laboral i professional. Es tractaria que la part vacant fos coberta per nous empleats, sense incrementar, així, la massa salarial.

Una altra proposta estaria –amb limitacions i condicionants– en la línia dels *minijobs*¹², que des d'una perspectiva de reducció de l'atur i augment de la taxa d'ocupació, facilitaria –per la via de l'acumulació d'experiència laboral– l'empleabilitat futura del segment més jove de la població, al temps que seria una mesura per reconduir, ni que sigui en part, l'economia submergida. És una fórmula que caldria contemplar vinculada a l'excepcionalitat de la crisi econòmica i, per tant, amb limitació temporal i com un trànsit cap a contractes normalitzats amb tots els drets corresponents.

2.3.2. Bonificació del 100% en quotes de Seguretat Social per a la contractació de determinats col·lectius

L'economia submergida representa a l'Estat espanyol, segons diversos estudis, entre el 19% i el 24% del PIB.

La proposta seria bonificar per un temps limitat (dos anys) el 100% de les quotes de la Seguretat Social de determinats col·lectius, com joves o assalariats ja madurs i en situació d'atur de llarga durada i, per tant, amb possibilitats molt limitades de retorn al mercat laboral.

Aquesta mesura es presenta com un incentiu a la contractació legal, la reducció de l'economia submergida, de l'atur i, per tant, de les prestacions a persones que podrien reintegrar-se a un lloc de treball.

¹² Varen ser instaurats pel Govern alemany del canceller Schröder i, actualment, hi ha uns set milions de contractes d'aquesta classe a Alemanya. El Banc Central Europeu ha recomanat al Govern espanyol que introdueixi aquest tipus de contractes en el marc laboral.

Es tracta de contractes de treball que poden tenir una retribució màxima de 450 euros/mes i que tenen una fiscalitat i quotes de Seguretat Social més baixes. Tenint en compte que la fiscalitat i la Seguretat Social estarien subvencionades per la resta de contribuents, i que la baixa retribució dels *minijobs* està per sota del llindar de pobresa, aquest tipus de contractació s'hauria de limitar necessàriament en el temps.

2.3.3. Possibilitat de donar-se d'alta d'autònom a temps parcial

Per reduir els riscos de les persones que consideren la possibilitat d'establir-se com autònoms, es pot oferir la possibilitat de donar-se d'alta d'autònom a temps parcial durant un temps limitat. D'aquesta manera es permetria compatibilitzar el subsidi d'atur (parcial) amb el règim d'autònoms (també a temps parcial).

2.3.4. Ampliació de la possibilitat de capitalització de la prestació d'atur

Per tal de fomentar l'emprenedoria, es proposa flexibilitzar els requisits per tal que els beneficiaris de prestacions d'atur (sense discriminar segons edat¹³) puguin capitalitzar fins el 100% de la seva prestació per fer aportacions al capital social de societats mercantils quan hi hagi una vinculació laboral o professional.

2.4. Incentius fiscals i millora dels procediments

El marc fiscal pot ser un fre per a l'activitat econòmica tant per la càrrega fiscal com per l'excés de complexitat administrativa en els tràmits relacionats amb la fiscalitat. En aquesta línia es proposen diverses mesures.

2.4.1. Exempció fiscal en empreses de nova creació

La proposta consisteix en un règim fiscal simplificat –limitat p. ex. als tres primers anys des de l'establiment de l'empresa–¹⁴, que comportaria l'eliminació dels pagaments fraccionats a compte fent-los coincidir amb la declaració final de l'exercici. Igualment podria contemplar-se l'exempció d'un percentatge de les rendes obtingudes i que afecten l'impost de l'IRPF dels emprenedors persones físiques.

En el cas de les societats també hi hauria l'exempció d'un percentatge dels beneficis obtinguts en l'impost de Societats durant els tres primers anys després de l'establiment de l'empresa¹⁵.

¹³ El Pla d'estímul econòmic i suport a l'emprenedor de 20 de febrer de 2013 del Govern espanyol inclou aquesta mesura però limitada als menors de 30 anys.

¹⁴ En el R. D. 4/2013, de 22 de febrer, del Govern de l'Estat, els autònoms que iniciïn un negoci gaudiran d'una reducció del 20% de la tributació pels seus beneficis durant els dos primers anys, al mateix temps que els aturats que decideixin establir-se com a autònoms i percebin la prestació per atur com a pagament únic quedaran totalment exempts de tributar per aquesta compensació en l'IRPF, en contrast amb els 15.500 euros que estan exempts en l'actualitat.

¹⁵ En el R. D. 4/2013, de 22 de febrer, del Govern de l'Estat, durant els dos primers anys, les societats tributaran al tipus reduït del 15% fins als primers 300.000 euros de facturació i la resta, al 20%.

Tenint en compte que el més habitual en els primers anys és no generar beneficis, aquesta exempció té un impacte més limitat.

Això tindria efectes immediats: estimular la simplificació de tràmits i reduir la càrrega fiscal.

2.4.2. Resposta vinculant a les consultes tributàries

La manca de resposta per part de l'Administració a les consultes tributàries presentades per les empreses o els ciutadans genera indefensió. Tot i que la normativa d'aplicació estableix un termini màxim de sis mesos per contestar aquestes consultes per part de l'Administració, l'incompliment d'aquest termini no produeix cap efecte jurídic.

Es proposa que en el cas que l'Administració no respongui en el termini establert normativament per contestar les consultes de les empreses, i com ja s'ha dit a l'apartat 2.1.2, caldria passar del silenci negatiu al silenci positiu, que donaria la raó a l'empresa en la consulta efectuada.

2.4.3. Disminució de litigiositat de caire tributari

La litigiositat que es produeix en l'àmbit tributari a l'Estat espanyol té una sèrie d'efectes negatius per a totes les parts afectades. Cal recordar que quan l'Administració Tributària dicta una liquidació tributària com a conseqüència d'una inspecció o d'un procés de gestió tributària, l'import que es demana a l'empresa o al particular afectat és immediatament executiu. És a dir, que els contribuents, si no estan d'acord amb la resolució administrativa i volen presentar recurs, han de pagar o presentar una garantia adequada (normalment un aval bancari) si no volen veure com es produeix l'embargament dels seus béns.

A causa de l'elevada litigiositat tributària espanyola, la situació està produint una sèrie d'efectes negatius:

- Per als contribuents, perquè la llarga durada dels processos judicials a Espanya (un procediment que arribi al Tribunal Suprem pot durar més de 10 anys) fa que, si finalment guanyen el recurs presentat, hauran tingut unes garanties atorgades o uns diners pagats durant molt de temps. I aquesta situació és particularment negativa avui en dia, donades les tensions de tresoreria que pateixen ciutadans i empreses.

- Per a la mateixa Administració, perquè en el cas de reclamacions que s'hagin garantit i no pagat, pot veure com passen molts anys per poder ingressar diners en el Tresor Públic en aquells casos que acabin guanyant en tot o en part.
- Per al mateix sistema judicial, donada la gran quantitat de litigis de caràcter tributari, que suposen una part important de la càrrega de treball de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Per contextualitzar adequadament aquesta qüestió, cal recordar la jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans sobre l'article 6 del Conveni Europeu de Drets Humans, en el sentit de considerar contraris al dret a un judici just (*fair trial*) els processos judicials amb una durada superior als 5 anys.

En aquest sentit, cal pensar que el sistema relacional Administració-administrat, en el procés de solució dels desacords, evolucioni cap a un major equilibri de drets i deures entre una (Administració) i altres (administrats).

Per tractar de millorar el conjunt d'aquesta situació, es proposa constituir un sistema que possibiliti, de manera voluntària per als contribuents que així ho sol·licitessin, assolir acords amb l'Administració Tributària per tal que aquesta renunciés a cobrar el 100% del que inicialment es reclamava, a canvi de cobrar-ne una part significativa. Hauria de ser un percentatge estandarditzat, significatiu, plenament transparent i no susceptible de negociació quantitativa individualitzada.

Aquesta opció¹⁶ s'hauria de limitar **només** a aquelles liquidacions tributàries que no incorporessin una sanció. El motiu és que en aquests casos no hi ha hagut frau fiscal, sinó només una discrepància interpretativa entre l'Administració i el particular, havent observat aquest últim plena diligència en la seva conducta tributària.

¹⁶Hi ha un precedent en aquesta línia a Itàlia. No és el mateix cas, però és un cas de finalització convencional dels litigis tributaris sempre que el particular hagi guanyat les dues primeres instàncies (el cas està davant de la *Corte Suprema di Cassazione*) i hagin passat més de 10 anys des que va començar el litigi. En aquests casos n'hi ha prou amb pagar el 5%. El Tribunal de Justícia de la UE ha resolt favorablement a aquesta norma tributària italiana.

Actualment, aquesta possibilitat d'acord entre Administració i contribuent, en tractar-se d'una transacció sobre drets públics, requereix un reial decret del Consell de Ministres, requisit que òbviament dificulta una gestió àgil. Per fer possible aplicar la reflexió que es planteja en aquest document, caldria modificar l'esmentat requisit, tot garantint l'adequada transparència i control del procediment que es pogués establir.

Aquest procediment, en la seva configuració definitiva, es podria dotar d'alguna o algunes garanties o cauteles addicionals, com podrien ser: que només fos d'aplicació als litigis vigents i no als futurs, per tal d'aconseguir una reducció de la magnitud del problema vigent; que calgués haver obtingut algun pronunciament favorable en alguna instància per poder acollir-se a aquesta possibilitat; o bé que hagués passat un mínim d'anys des que es va interposar el primer recurs.

Aquestes propostes poden ésser d'aplicació a totes les administracions tributàries, no només a la de l'Estat.

2.5. Incentius financers al consum o a la inversió

En un context de restriccions pressupostàries no es poden repetir experiències com les del “Plan E”, que va suposar una inversió molt important de recursos econòmics amb un impacte molt reduït en el teixit empresarial i l'ocupació. Per tant, ara es tracta d'identificar mesures totalment diferents per tal d'invertir els termes i aconseguir un impacte positiu en l'activitat econòmica i la creació d'ocupació sense perjudicar l'objectiu de dèficit.

2.5.1. Ajuts rendibles per al consum i la inversió en determinats sectors

Darrerament el Govern espanyol ha decidit prorrogar el Pla PIVE per al sector de l'automòbil. Segons els càlculs del Govern espanyol, cada euro invertit en aquest pla ha generat 2,4 euros en concepte d' IVA i Impost de Matriculació. Si bé, prenent com a base aquestes dades, s'hauria demostrat que aquest pla ha tingut un impacte positiu en l'activitat del sector corresponent, caldria fer una anàlisi cost-benefici que consideri tant la vessant econòmica com la social per verificar l'impacte global d'aquesta mesura.

En tot cas, sembla que cal ponderar factors com el fet que aquests tipus d'incentius provoquen un "efecte anticipació" d'una despesa o inversió que possiblement no s'hauria produït en aquest moment i sí en un de posterior, i també que aquesta voluntat d'incentivar l'anticipació en la decisió de compra no es pot aïllar del factor excepcionalitat que viu l'economia.

Tenint en compte l'excepcionalitat del moment econòmic, es proposa ampliar aquest tipus d'ajuts a d'altres sectors sempre que es compleixin diverses condicions:

- L'import de la subvenció ha de ser recuperat amb la recaptació esperada de tributs relacionada amb l'activitat que s'estimula. D'aquesta manera, no es perjudica l'objectiu de dèficit.
- L'impacte econòmic i social global d'aquests ajuts ha de primar sobre l'impacte en un sector concret.
- L'ajut ha de ser legal des del punt de vista de la legislació comunitària.
- Han de ser programes que no desplacin l'ajut a l'exterior via importació de productes.

Per tal d'identificar sectors susceptibles d'aquestes mesures de suport, seria desitjable que les empreses facin suggeriments, ja que la informació de la qual disposen pot fer-ho més fàcil. Entre els possibles sectors als quals es podria aplicar aquesta mesura hi haurien el de construcció d'obra civil (sobretot per impulsar obres paralitzades d'infraestructures que permetin augmentar la competitivitat del teixit empresarial); l'eficiència energètica, i la rehabilitació d'habitatges.

2.5.2. Extensió del termini de concessions a canvi d'inversions a curt termini

Es tracta d'incentivar que empreses concessionàries facin inversions a curt termini a canvi d'una extensió limitada i, per tant, no gaire extensa, del termini de la concessió administrativa. L'impacte de la mesura és l'augment d'inversions a curt que generen activitat en obra civil, creen ocupació, indueixen ingressos fiscals a l'Administració, i tot plegat a cost zero en termes de dèficit (almenys a curt termini) i endeutament. Aquesta mesura s'ha d'avaluar considerant que es tracta d'optimitzar el cost global a llarg termini per al ciutadà. A l'annex 2 es descriuen exemples d'èxit a França d'aquesta mesura.

2.6. Diversificació i augment del finançament

En altres documents del CAREC ja s'ha posat de manifest el problema que suposa un marc financer en què conflueixen una excessiva dependència del crèdit bancari amb un procés de desendeutament motivat sobretot per la necessitat de les entitats financeres de reduir el volum de crèdits concedits.

Per fer front a aquesta situació es proposen diverses mesures que en complementen d'altres que ja ha proposat el CAREC anteriorment i que van encaminades a augmentar el pes del finançament provinent del *private equity* i la borsa.

2.6.1. Foment del *private equity* (*business angels*, préstecs participatius, capital risc)

Actualment no passen del 5%¹⁷ els projectes que obtenen finançament via *private equity*. Per tant, per incrementar els recursos financers d'aquestes alternatives es proposa fer més atractiu el seu marc fiscal. Es proposa que es pugui deduir de la quota íntegra de l'IRPF (si són persones físiques¹⁸) o de l'Impost de Societats (si són persones jurídiques) un percentatge del capital aportat a la creació de noves empreses amb límits, tant per a la deducció anual com per a la inversió màxima en una empresa. Aquesta inversió hauria de romandre a l'empresa un nombre mínim d'anys.

Igualment caldria preveure el règim d'exempcions en percentatge i temps que podria aplicar-se als anomenats "inversors informals privats" o *Business Angels*, de manera similar al règim que regula les societats de capital risc¹⁹.

Cal també maximitzar les línies del crèdit oficial (ICO, ICF...) en la línia de les mesures que sota l'epígraf "Restaurar la normalidad del crédito" ha anunciat el Govern espanyol²⁰.

¹⁷ Segons dades d'ESADE BAN referides a 2012.

¹⁸ En el *Pla d'estímul econòmic i suport a l'emprenedor*, de 20 de febrer de 2013, del Govern espanyol, la deducció per als inversors particulars és del 15% en la quota estatal de l'IRPF per la inversió efectuada en entrar en la societat.

Pel que fa al tram autonòmic de l'IRPF, a Catalunya existeix una deducció del 30%, amb un màxim de 6.000 €, per les inversions en nous negocis (*business angels*). També existeix aquest incentiu en relació amb inversions en accions d'entitats que cotitzen en el segment d'empreses en expansió del Mercat Alternatiu Borsari.

¹⁹ En aquest sentit, caldrà analitzar l'abast i suficiència de les previsions anunciades en el "Programa Nacional de Reformas" presentat pel Govern espanyol el 26 d'abril de 2013 en el marc de "Balance y Actualización de la Estrategia Española de Política Económica".

²⁰ Ibid 18

En qualsevol cas, ambdues institucions –ICO i ICF– estan limitades en termes de capital, estructura i capacitat per gestionar nivells superiors de risc. En documents anteriors, de febrer de 2011²¹ i de juny de 2011²², el CAREC ha treballat amb certa profunditat les vies de finançament i capitalització dels projectes empresarials.

En la línia d'incentivar el finançament alternatiu o complementari a l'ofert pel sector bancari en l'actual procés de desendeutament del sector privat a Espanya i a Catalunya, es planteja la possibilitat de modificar la llei que regula el capital risc de manera que s'elimini –o en el seu cas es revisi a l'alça– l'actual topall que limita la possibilitat d'invertir en préstecs participatius fins a un màxim del 40% del patrimoni del fons de capital risc. Igualment podria contemplar-se la possibilitat que els bons emesos per pimes fossin aptes per als fons d'inversió i pensions, SICAV, companyies d'assegurances.

En aquest sentit, caldrà seguir de prop les novetats que es puguin donar en el context de la creació d'un mercat de bons i pagarés per a pimes (Mercado Alternativo de Renta Fija, MARF) orientat a inversors institucionals. Un referent clar en aquest àmbit és el mercat alemany de bons i pagarés, en el qual es negocien emissions per més de 3.000 milions d'euros.

L'incentiu i dinamització del capital risc com a mecanisme de finançament i capitalització de les empreses petites i mitjanes també podria incentivar-se per la via de facilitar la inversió en aquests vehicles per part de companyies d'assegurances i fons de pensions.

2.6.2.Simplificació d'obligacions i reducció de costos del MAB (Mercat Alternatiu Borsari)

El MAB va néixer com una alternativa per millorar el finançament de les empreses amb una capitalització reduïda. Uns anys després de la seva creació, es constata que el seu volum és molt inferior al que es preveia i al que han assolit mercats similars en d'altres països, com el Regne Unit, per exemple. Entre els motius que expliquen aquest poc èxit, cal destacar els elevats costos i les obligacions d'informació, que el fan poc interessant per a les pimes. En línia amb les iniciatives que s'estan promovent en d'altres països europeus, es proposa simplificar els tràmits; i reduir els costos d'operació i les obligacions d'informació per a les empreses candidates a finançar-se en aquest mercat alternatiu.

²¹ CAREC, febrer 2012: *Palanques al crèdit empresarial per reactivar l'economia*

²² CAREC, juny 2011: *Noves vies de finançament al sector privat*

2.6.3. Mercat alternatiu d'emissions de renda fixa per a petites i mitjanes empreses

Es proposa crear un mercat alternatiu d'emissions de renda fixa (pagarés i bons) per a pimes²³ que seria similar al MAB de renda variable. Per tal que tingui èxit, cal simplificar molt els tràmits, les obligacions d'informació dels emissors i reduir els costos d'operació en aquest mercat; a més de dotar-lo d'avantatges fiscals per als inversors similars als de l'apartat 2.5.1. També cal que es desenvolupin agències de *ràting* locals que puguin qualificar les empreses que vulguin participar en el mercat.

Hom considera oportú que la seva localització estatal fos Barcelona, ja que és a Catalunya on rau el nombre més gran de potencials emissors.

²³A Alemanya es va crear el 2010 i ha aconseguit un volum de 2.700 milions d'euros, amb emissions d'un volum mitjà de 35 milions d'euros a cinc anys.

Annex 1. Algunes dades sobre l'evolució d'empreses, beneficis i determinants de l'èxit al llarg del cicle de vida

Per justificar la necessitat de potenciar la creació d'empreses i també el seu creixement posterior així com la conveniència d'actuar sobre el marc legal i sobre el finançament, tot seguit s'aporten algunes dades que aporten diverses evidències:

a) Està disminuint el nombre d'empreses (vegeu figura 1).

Nombre de treballadors	2008	2012	Variació en nombre	Variació en %
Menys de 50	626.750	594.630	-32.120	-5,1%
Més de 50 i menys de 250	6.720	5.799	-821	-12,2%
Més de 250	1.975	1.732	-243	-12,3%
Total	636.455	602.161	-34.194	-5,3%

Figura 1. Evolució del nombre d'empreses amb establiments a Catalunya de 2008 a 2012 (Font: IDESCAT). Elaborat a partir del Directori Central d'Empreses (DIRCE) de l'INE. No s'inclouen les següents divisions de la CCAE-09: 01-03 (Agricultura, ramaderia i pesca), 84 (Administració pública, defensa i Seguretat Social obligatòria) i 97-99 (Activitats de les Illes i organismes extraterritorials).

Per entendre l'evolució en el nombre d'empreses, es pot ampliar aquesta informació amb la de la figura 2, que mostra que el nombre d'empreses creades és inferior al nombre d'empreses desaparegudes. D'acord amb les dades de la mostra, de cada 100 empreses catalanes existents el 2007, 15 han desaparegut però se'n han creat 11 de noves.

Per cada 100 empreses existents el 2007, l'any 2011 n'hi havia:

53 Funcionant i generant beneficis
30 Funcionant però generant pèrdues
-2 Han estat comprades
-15 Han desaparegut
+11 Noves empreses
94 Empreses existents

Figura 2. Situació el 2011 de cada 100 empreses existents el 2007. Font: Elaborat amb dades de SABI amb una mostra de 10.000 empreses d'entre 5 i 100 treballadors

b) La reducció afecta més al nombre d'empreses mitjanes i grans i, per tant, s'està agreujant la feblesa de la baixa dimensió de les empreses catalanes (vegeu *Document CAREC: Notes sobre la dimensió empresarial a Catalunya*, setembre 2011).

c) Tot i que han millorat les dades d'ingressos i de generació de beneficis pel que fa al 2008 i 2009, les empreses encara no han recuperat els nivells de 2007 (vegeu figura 3).

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
% Empreses que augmenten ingressos	49%	55%	32%	27%	43%	42%
% Empreses amb beneficis²⁴	41%	46%	24%	20%	61%	58%
Benefici net / Vendes²⁵	3,7%	3,9%	-2,6%	1,6%	2,8%	2,1%

Figura 3. Dades d'ingressos i beneficis corresponents a les 449.058 empreses que havien dipositat comptes al Registre Mercantil el desembre de 2012 (Base de dades SABI)

²⁴ Diversos estudis posen de manifest que les dades comptables d'aquests anys poden haver estat objecte de gestió del benefici (*earnings management*) per part d'algunes empreses per disminuir la càrrega fiscal en els anys 2006 i 2007; i per millorar el perfil creditici en els anys 2010 i 2011.

²⁵ Mitjana aritmètica simple del percentatge de benefici sobre vendes.

d) Entre els determinants sobre els quals es pot actuar a curt termini per afavorir la creació, desenvolupament i expansió de l'empresa es poden destacar el marc legal i el finançament (vegeu figura 4). A la figura 4 es visualitzen els factors més rellevants que contribueixen a l'èxit empresarial en diferents moments de la vida d'una empresa d'alt creixement. Els moments seleccionats són: l'inici (Moment 1, en què el més probable és que l'empresa generi pèrdues); la fase d'alt creixement de beneficis (Moment 2), i la fase posterior a l'alt creixement (Moment 3, en què molt poques empreses segueixen creixent de manera significativa). Tot i que a la figura 4 s'identifiquen d'altres factors d'èxit, es considera que el marc legal i el finançament són els que més clarament poden ser objecte d'actuacions amb efectes a curt termini.

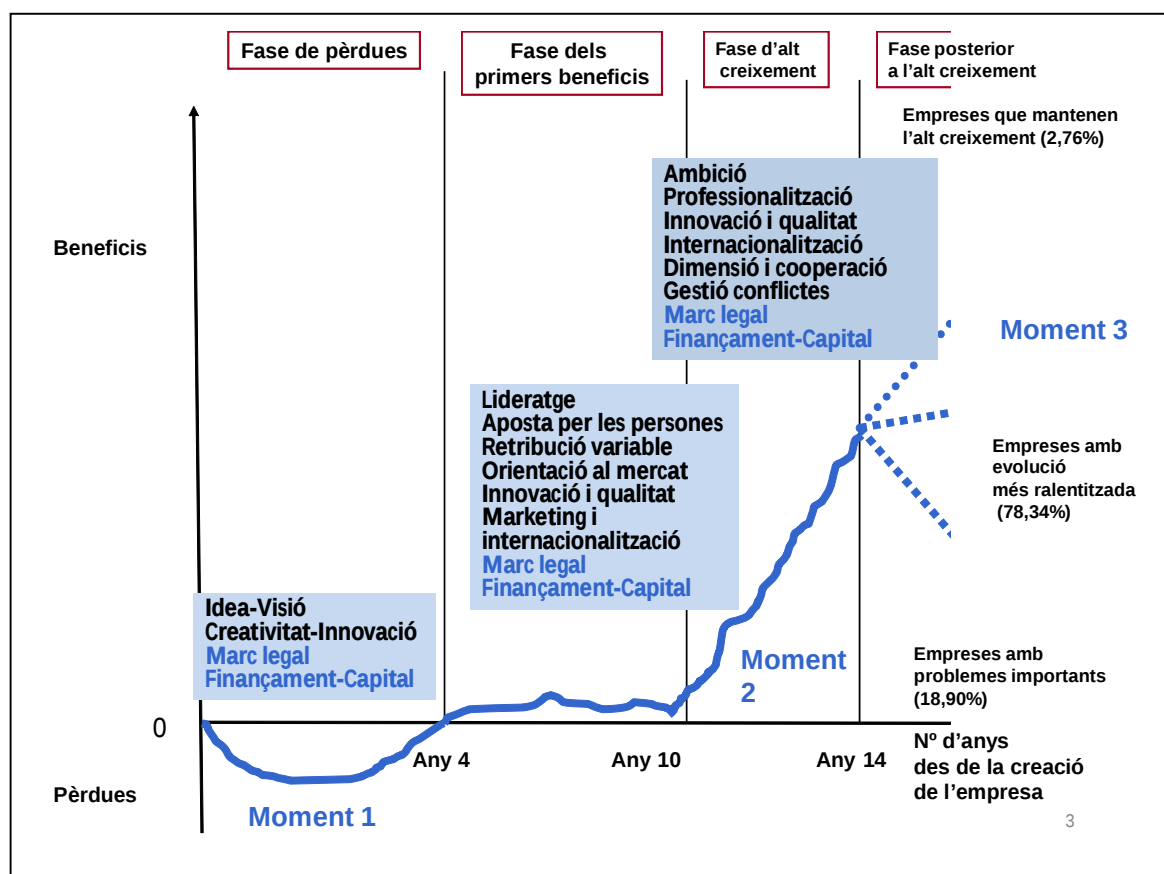

Figura 4. Factors que contribueixen a l'èxit empresarial en diferents moments del cicle de vida de les empreses d'alt creixement (Font: Elaborat segons l'Observatori d'Economia Industrial (2011): Les empreses d'alt creixement, Generalitat de Catalunya)

Annex 2. Exemples d'extensió del termini de concessions a canvi d'inversions

A nivell de l'Estat espanyol, ASETA (Asociación de Sociedades Españolas Concesionarias de Autopistas, Túneles, Puentes y Vías de Peaje) proposa una bateria d'actuacions d'ampliació de les infraestructures existents i en els àmbits de seguretat, medi ambient, qualitat i servei, que podrien portar-se a terme amb caràcter immediat. Les inversions proposades són de 1.334,7 milions d'euros, que suposaria un 56% del pressupost del Ministeri de Foment per a carreteres (any 2011) i un ingrés d'impostos estimat de 760,8 milions d'euros per a l'Administració. A més, contribuiria a fomentar la creació d'ocupació ja que per portar a terme aquest Programa d'inversions s'estima que seran necessaris 24.025 llocs de treball. Les inversions, que es realitzarien per les societats concessionàries, serien recuperades mitjançant compensacions a elles que no tindrien impacte en els comptes públics, ja que s'instrumentalitzarien mitjançant pròrroques del període de concessió, increments de tarifes, o qualsevol altre tipus de compensació extrapressupostària.

Un altre exemple és la mesura adoptada pel Govern francès l'any 2009 amb les concessionàries d'autopistes a fi i efecte d'executar un pla d'inversions a curt termini (d'1 a 3 anys) a canvi de l'extensió de la concessió durant un any. Aquest tipus d'iniciativa té el vistiplau de la Comissió Europea.

Tenint en compte que a Espanya el sistema de peatges és minoritari, i a més la seva distribució territorial és inadequadament asimètrica, cal evitar que la seva aplicació acabi convertint-se en la realització d'inversions addicionals en parts del territori on no hi ha peatges o aquests són minoritaris, pagades pels usuaris de les regions on les autopistes de peatge són majoritàries. També cal evitar que amb aquesta mesura se substitueixi finançament pressupostari en aquestes darreres regions, en fer-se inversions compensades per majors pagaments futurs d'usuaris, que alliberarien recursos addicionals per a inversions pressupostàries a territoris sense peatges.